

Hemşirelik Biliminde Teorik Bilginin Yayılışını Anlamak: Meleis'in Geçiş Kuramı İçin Atıf Analizi

Understanding the Diffusion of Theoretical Knowledge in Nursing: A Citation Analysis of Meleis's Transition Theory

Kemal Yayla

DOI: 10.5152/FNJN.2019.18028

ORCID ID of the author: K.Y. 0000-0001-9064-611X.

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Kemal Yayla,
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye

E-posta/E-mail: kemal.yayla@ikc.edu.tr

Geliş tarihi/Date of receipt: 17.08.2018

Kabul tarihi/Date of acceptance: 04.04.2019

Cite this article as: Yayla, K. (2019). Understanding the diffusion of theoretical knowledge in nursing: A citation analysis of Meleis's Transition Theory. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing*, 27(3), 275-283. <https://doi.org/10.5152/FNJN.2019.18028>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik disiplini içindeki "kuramsal bilginin yayılım dinamikleri"ni atıf ve sosyal ağ analizi ile incelemektir.

Yöntem: Araştırma, bilimsel yayınların meta verilerine dayalı keşfedici bir araştırmadır. Meleis'in Geçiş Teorisi vaka çalışması olarak seçilmiştir. Temel olarak, geçiş teorisi için temsil edilen yayınlar teorisinin özü olarak açıklanmıştır. İleri ve geri alıntılar, teorisinin bilim alanındaki yayılımını belirlemek için bilgi bağlantı aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma ağı ve bilgi tabanı arasındaki grafiksel ve yapısal ilişkileri göstermek için sosyal ağ analizi ve görselleştirme kullanılmıştır.

Bulgular: Geçiş Kuramının bilgi temeline yedi farklı bilgi ağı kaynaklık etmektedir. En etkin ve büyük bilgi ağı, araştırmacı olarak Meleis, AI ve yayın mecrası olarak Nursing Research dergisinin yer aldığı merkezi bilgi ağıdır. Bilgi yayılım alanlarında ise hemşirelik merkezde olmak üzere onkoloji, geriatri, halk sağlığı ve psikoloji gibi alanlar kuramın sağladığı teorik çerçeveyi işlevsel hale getirildiği araştırma alanları olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç: Elde edilen bulgular ışığında yeni bilginin yayılım sürecinde disipline özgü kuramsal bilgilerin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Hemşirelik disiplini içinde kuramsal bilginin kendi kaynaklarından beslendiğini ortaya koymaktadır. Çalışmada kullanılan yöntemin hemşirelik eğitimi ve mesleki uygulama süreçlerinde kuramsal yapıların analizi ve bu kuramların kökenlerinin anlaşılması için etkin bir biçimde kullanılabileceğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Akademik iletişim, atıf analizi, geçiş kuramı, hemşirelik bilimi, sosyal ağ analizi

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to examine the structure of the knowledge creation process in nursing science and to investigate the dissemination of theoretical knowledge in other disciplines by analyzing citations and social network data.

Method: This exploratory study evaluated Metadata to find academic publications. Meleis's Transition Theory was selected as a case study. A majority of the publications that represented the transition theory were assigned as the core of the theory. Forward and backward citations were used as agents of knowledge linkage to determine the dissemination of the theory in the field of science. Social network analysis and visualization were used to depict graphical and structural relations of the research front and the knowledge base.

Results: The knowledge base of the Transition Theory was built on 7 different information networks. The most effective and vast information network consisted of Meleis, AI as a researcher and the central information network, which is the journal of Nursing Research. Oncology, geriatrics, public health, and psychology in the areas of information propagation within the field of nursing were considered as research areas where the theoretical framework provided by the theory was rendered functional.

Conclusion: In recent years, the use of theoretical frameworks has become a necessity to assess the changing needs of the study of nursing science. The method used in the study can be effectively used to analyze the conceptual structures in the nursing education and professional application processes and to understand the origins of these theories. Further research can help to structure the use of informational science-based research designs to understand the connections between theory, clinical practice, and the development of educational contents in nursing faculties.

Keywords: Citation analysis, nursing science, social network analysis, scholarly communication, transition theory

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Nursing is considered to be an intellectual knowledge based on the relationship between theory and practice that continuously produce domain knowledge with internal and external processes. Contemporary nursing discipline constitutes the information structure that it needs through professional initiatives and academic researches. Nursing leaders are interested in expert knowledge such as care processes and health policies; it is observed that nursing academics are oriented towards clinical practice, medical treatment, and production of theoretical knowledge (Barrett, 2002; Barret, 2017). Nursing researchers develop new nursing theories, models, and concepts by the reasons such as extended health care demands and existence of different types of information in nursing science (Güner, & Pehlivan, 2016; İnan-Şengün, Üstün, & Bademli, 2013; Pehlivan, & Güner, 2016). Through the theories and models developed, it is expected that the historical nursing tradition will explain the activities acquired through experience, establish new processes, and build a connection between professional practices and academic nursing knowledge (Meleis, 2011).

Aim: The aim of this study is to examine the structure of the knowledge creation process in nursing science, and investigate the dissemination of theoretical knowledge to other disciplines by citation and social network analysis.

Method: Although various nursing studies have investigated the trends of clustering and to address the change of knowledge flow over time by different methods, few studies have explored the roots of theoretical knowledge and diffusion of knowledge across to other disciplines by citation analysis (de Brito, de Sousa, Alencar, Rebouças, Pinheiro & Júnior, 2017; Im & Ju Chang, 2012; Kääriäinen et. al 2011; Luna et al. 2015; Raimondo et al. 2012; Sitzman & Eichelberger, 2010; Spear, 2007). The study had an exploratory design regarding Metadata of academic publications. Meleis's Transition Theory has been selected as of a case study. Mainly, publications that are represented for the transition theory have been accounted for the core of the theory. Forward and backward citations (Jaffe & De Rassenfosse, 2017) have been used as agents of knowledge linkage to determine the dissemination of the theory in the field of science. Social network analysis, and visualization have been used to depict graphical and structural relations of research front and knowledge base.

Results: Transition theory can be classified as a mid-range theory in theoretical construction of nursing science. However, mid-range theories usually focus on a particular case, or investigate the phenomena in a limited scope. Findings have shed light that transition theory has been permeated in similarly relevant research disciplines and mainly emerged from the need of specific problems in nursing. On the one hand, it is seen that the sub-clusters of diffusion horizon are closely related to the theoretical framework of the theory.

Conclusion: In recent years, the use of theoretical frameworks has become a necessity regarding the changing needs of nursing science studies. Further research is suggested the usage of information science-based research designs to understand the connections between theory and practice and the development of educational contents in nursing faculties.

GİRİŞ

Hemşirelik disiplininin gerek mesleki (Fawcett, 2004; Fawcett ve Desanto-Madeya, 2012; Rogers, 1992) gerekse akademik araştırmalar (Karagözoğlu, 2005; Northrup, Tschanz, Olyn-yk, Makaroff, Szabo ve Biasio, 2004; Parse, 1999) bağlamında teori ile pratiğin ilişkisine dayalı entelektüel bir bilgi birikimi olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda modern hemşirelik, ihtiyaç duyduğu bilgi yapısını yöntem ile alan bilgisi arasında ilişki kurabilen kuramsal çalışmalar ve profesyonel girişimler üzerinden inşa etmektedir. Mesleki uygulamaları temsil eden hemşirelik liderleri daha çok bakım süreçleri ve sağlık politikalarını içeren mesleki bilgiyle ilgilenirken hemşirelik akademisyenleri ağırlıklı olarak klinik uygulama, tıbbi tedavi ve alana özel kuramsal bilgi üretimine yönelmektedir (Barrett, 2002; Barret, 2017). Değişen bakım ihtiyaçlarının karşılanması (McKenna, 1997) ve mesleki girişimlerde farklı bilgi türlerinin varlığı nedeniyle yaşanan karmaşalar (Carper, 1999) hemşirelik araştırmacılarını teori, kavram ve modeller geliştirmeye yöneltilmektedir (İnan-Şengün ve ark., 2013; Meleis, 2011; Risjord, 2011; Roy, 2018; Theofanidis ve Fountouki, 2008). Geliştirilen kuram ve modeller yoluyla tarihsel hemşirelik geleneği içinde deneyimlerle edinilen eylemlerin açıklanması, yeni süreçlerin oluşturulması ve mesleki uygulamalarla akademik hemşirelik bilgisinin geliştirilmesi alan çalışanlarının beklentileri arasındadır (Alligood, 2013; Meleis, 2011). Bununla birlikte teori ve araştırma sonuçlarının her zaman klinik durumlar ile ilişkisini kurmak mümkün olmadığı için kuramsal bilginin mesleki yaşama entegrasyonunda bazı güçlükler yaşanmaktadır (Risjord, 2011). Literatürde yapılan çalışmalar hemşirelik kuramları ile mesleki uygulama arasındaki boşluğun süregelen bir problem olduğunu vurgulamaya devam etmektedir (Kellehear, 2014; Landers, 2000; Maben, Latter, ve Clark, 2006; Özsoy, 2007; Üstün ve Gigliotti, 2009).

Akademik disiplinler üretilen / tüketilen bilgi formları bakımından sürekli bir değişim içindedir. Son yıllarda dijital veri tabanlarına erişimin artması, disiplinler arası çalışma alışkanlığının yaygınlaşması gibi gelişmeler akademik iletişim kalıplarını önemli ölçüde değiştirmiştir (Ying ve Xiao, 2012). Yaşanan değişim disiplinler arası bilgi transferlerine imkân tanımış, farklı disiplinlerdeki kuram ve araştırma yöntemlerinin diğer disiplinlerce kullanılmasını kolaylaştırmıştır. Farklı alanlardaki araştırmacılar, bilgi geçişinin artması yoluyla alan araştırmacılarına yeni bakış açıları kazandırmaktadır (Antons, Joshi ve Salge, 2018; Yan, Ding, Cronin ve Leydesdorff, 2013). Diğer disiplinlerde olduğu gibi hemşirelik disiplini içinde de akademik iletişim kalıplarının değişimi çalışmaların yapısını nicel / nitel olarak etkilemiştir (Barutcu ve Mert, 2017; Çatal ve Dicle, 2014; de Brito ve ark., 2017; Ekim, Manav ve Ocağcı, 2012; Im ve Ju Chang, 2012; Kääriäinen ve ark., 2011; Koç, Keskin-Kızıltepe, Çınarlı ve Şener, 2017; Luna ve ark., 2015; Öztürk ve Karataş, 2008; Pehlivan ve Güner, 2016; Raimondo ve ark., 2012; Sitzman ve Eichelberger, 2010; Spear, 2007; Terzi ve Kaya, 2017; Zuhur ve Özpancar, 2017).

Kuramsal bilginin gelişimi ve yayılımını anlamak tüm bilimsel araştırma disiplinlerinin gelişim süreçlerinde var olan bir çaba olarak dikkat çekmektedir. Kütüphane ve Bilgi Bilim (KİB) disiplini; bilgi paylaşımı (Pilerot, 2012), bilgi arama davranışları (Leckie, Pettigrew ve Sylvain, 1996) ve akademik iletişim (Borgman ve Furner, 2002; Zhang, 1998) gibi bilginin yayılım dinamiklerini özel olarak inceleyen geniş bir literatüre sahiptir. KİB disiplini içerisinde "bilginin yayılımını" ticari varlıkların hareketiyle özdeş olarak ele alan birçok çalışma bulunmaktadır (Cronin ve Pearson, 1990; Hessey ve Willett, 2013; Yan ve ark., 2013). Çalışmamızın hedefi ise hemşirelik disiplini içindeki "kuramsal bilginin yayılım dinamikleri"ni KİB disiplinin yaklaşımına benzer bir şekilde atıf analizi (*Citation Analysis*) ve sosyal

ağ analizi (*Social Network Analysis*) ile inceleyebilmektir. Analiz için örnek vaka olarak Afaf İbrahim Meleis tarafından ortaya atılan Geçiş Kuramı (*Transition Theory*) (Chick ve Meleis, 1986; Meleis, Sawyer, Im, Messias, ve Schumacher, 2000; Schumacher ve Meleis, 1994) tercih edilmiştir. Hemşireliğin kuramsal bilgi sistematiği bakımından büyük kuramlar (*Grand Theories*), orta derece kuramlar (*Middle Range Theories*) gibi net biçimde ayırt edilebilen sınıflandırmalara sahip olması (Im ve Ju Chang, 2012; Roy, 2018) nedeniyle kuramsal bilginin yayılmasında örnek alan olarak seçilmiştir.

Araştırma Soruları

- 1) Bilgi bilim yaklaşımı ile hemşirelik disiplini içerisinde kuramsal bilgi yayılımını belirleyebilmek mümkün müdür?
- 2) Hemşirelik disiplini içerisinde kuramsal bilginin yayılımı nasıl gerçekleşmektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Çalışma, bilimsel yayınlar ve üst-verilere (meta-data) dayalı keşfedici bir araştırma olarak tasarlandı ve gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın araştırma stratejisi, Web of Knowledge (WoK) akademik veri tabanından geçiş kuramını oluşturan akademik yayınlar ve bu yayınlara atıf verenlerin derlenerek analizidir. Geçiş kuramını temsil eden bilimsel yayınlar, Chick ve Meleis (1986) tarafından yazılan "Transitions: A nursing concern" adlı kitap bölümü ile "Transitions: A central concept in nursing" (Schumacher ve Meleis, 1994) ve "Experiencing transitions: An emerging middle-range theory" (Meleis ve ark., 2000) adlı makalelerden oluşmaktadır (Meleis, Sawyer, Im, Messias ve Schumacher, 2010). Bu eserlerin kaynakçalarında bulunan bilimsel eserler ile

bu yayınlara atıf veren ve Web of Knowledge (WoK) veri tabanı dizinlenen çalışmalar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Çalışmamızda "Geçiş Kuramı"nın oluşturulması için kullanılan bilgi temeli ve yayılım gösterdiği diğer araştırma alanları atıf formlarına göre incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini geçiş kuramını oluşturan bilimsel çalışmaların kaynakçaları ile 1987-2017 yılları arasında Web of Knowledge (WoK) veri tabanında dizinlenen ve bu eserlere atıf veren makale türündeki çalışmalar oluşturmaktadır. WoK veri tabanı diğer akademik veri tabanlarına göre atıf tutarlılığı ve kapsam bakımından daha iyi performans gösterdiği için tercih edilmiştir (De Groote ve Raszewski, 2012; Harzing ve Van der Wal, 2008).

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmacılar bilimsel araştırma sürecinde deney ve gözlemin yanı sıra geçmişteki çalışmaları da kullanma yoluna gitmektedir. Akademik disiplinler ve ticari kurumlar, atıfları geçmişte yapılan çalışmalarla güncel eserler arasındaki entelektüel bağlantıyı inşa için kullanmaktadır (Leydesdorff, 1998; Snyder, Cronin ve Davenport, 1995; White, 2004). Bilimsel çalışmalarda diğer eserlere atıf verme yoluyla belli bir kavram, kuram veya yönetime ilişkin objektif bir etkinin nesnel ölçütü oluşturulmaktadır (Moed, 2006). Kuramsal bilginin yayılım dinamiklerinin tespiti için ileri doğru atıf (Forward Citation) ve geriye doğru atıf (Backward Citation) formları kullanılmıştır (Jaffe ve De Rassenfosse, 2017). Bu iki atıf formu sayesinde bilimsel eserlerin atıf dinamiklerini kronolojik olarak tespit etmek mümkündür. Geriye doğru atıf formuyla geçiş kuramını oluşturan yayınların kaynakçaları üzerinden ilgili kuramın bilgi temelini incelenmesi amaçlanırken ileriye doğru atıf formuyla kuramsal bilginin yayılma alanlarının saptanması amaçlanmaktadır. Çalışmamızda ileriye doğru atıflar WoK veri taba-

nından yapılandırılmış veri olarak elde edilirken geriye doğru atıflar kuramı oluşturan eserlerin kaynakçalarından derlenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Sosyal ağ analizi, çalışmada kuramsal bilginin dayandığı bilgi dağarcığını belirleme ve oluşturulan kuramsal bilginin farklı araştırma alanlarında yayılım örüntülerinin haritalandırılmasında tercih edilmiştir (Gallardo-Gallardo, Arroyo-Moliner ve Gallo, 2017; Kadushin, 2012). Geçiş kuramının bilgi temelini belirlemek için geriye doğru atıflar yani kaynak eser içinde yer alan referanslar kullanılmış ve veri setinde kaynak eser ile araştırmacı için yazar-yayın mecrası matrisi oluşturulmuştur. Yayılım alanlarının tespiti için iki boyutlu (2-mode) (Borgatti ve Everett, 1997) Yazar Anahtar Kelimesi (Author Keyword) ve WoK Araştırma Kategorisi matrisi hazırlanmış ve ağ matrisine dönüştürülmüştür. Elde edilen ağ grafikleri Gephi (Bastian, Heymann ve Jacomy, 2009) programıyla görselleştirilmiştir. Bilgi ya-

yılım alanlarının odaklanma noktalarının tespiti için Modülerite (Modularity) (Newman, 2006) kümeleme değeri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma, bilimsel yayınlar ve içerdikleri üst veriler üzerinden gerçekleştirildiği için veri derleme ve analiz süreçlerinde hiçbir insan ve canlıya olumsuz bir etki meydana gelmemiştir. Bu çalışma bahsedilen özellikleri bakımdan etik kurul iznine ihtiyaç duyulmadan gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

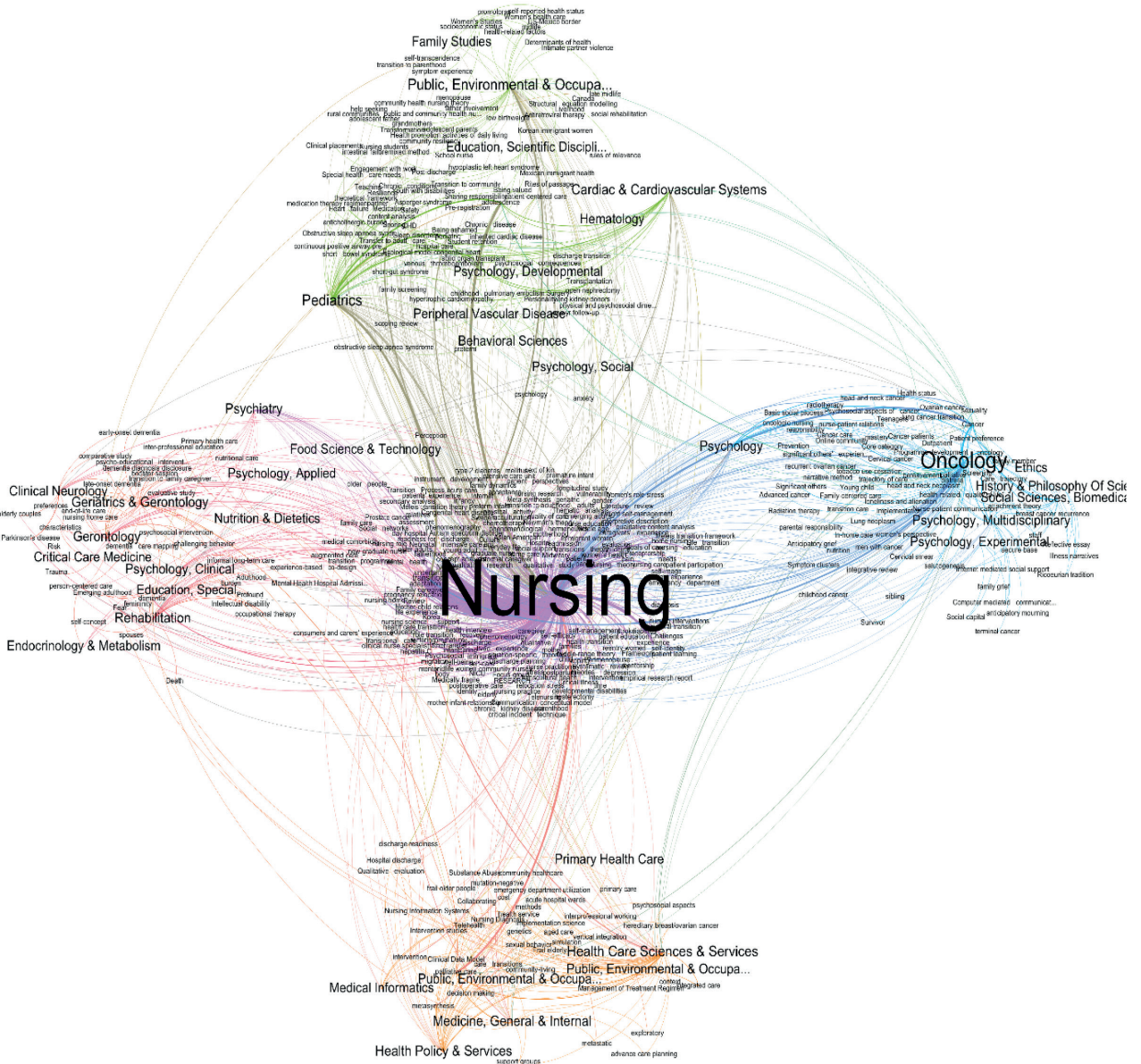
Geçiş kuramının geriye doğru atıfları 208 farklı eserle ilişkilendirilirken; bu eserlere atıf veren makale türündeki çalışma sayısı 530 olarak tespit edilmiştir. Bilgi temelini tespiti için oluşturulan ağ grafiği Şekil 1'de gösterilmektedir. Şekil 1'de görüleceği üzere Geçiş Kuramı'nın bilgi temelini yedi farklı bilgi ağı kaynaklık etmektedir. En etkin ve büyük bilgi ağı, araştırmacı olarak Meleis, AI ve yayın mecrası

Şekil 1. Geçiş Kuramı bilgi temeli ağ grafiği

olarak *Nursing Research* dergisinin yer aldığı merkezi bilgi ağıdır. Bu ağ içerisinde araştırmacı olarak yer alan *Dracup KA ve Majewski Jnin* merkezi bilgi ağı içinde *Nursing Clinics of North America* ve *Health Care for Woman International* yayın mecralarıyla bağlantı kurarak kuramla doğrudan ilişkili yapılar oluşturduğu görülmektedir. Geçiş kuramının bilgi temelini oluşturmada merkez bilgi ağı dışında kalan bilgi ağları ise kurama farklı derecelerde katkı sunmuştur.

Geçiş kuramının yayılım alanları, araştırma alanları ve yazar anahtar kelimelerine göre Şekil 2'de gösterilmiştir. Şekil 2'de görüleceği üzere yayılım alanının merkezinde Hemşirelik disiplini yer almaktadır. Diğer dört küme hemşirelik disiplini ile ilgili ortak yazar anahtar kelimeleri paylaşan farklı araştırma alanlarıdır. Kuramın yayılım alanlarına bakıldığında her kümenin kendi içinde ilişkilendirilebilecek araştırma alanlarıyla bir arada bulunduğu görülmektedir. Merkezi konumda bulunan hemşirelik kümesi içinde diğer kümele-

Şekil 2. Geçiş Kuramı yayılım alanları ağ grafiği

re nazaran daha çok yazar anahtar kelimesi yer almaktadır. Bu kelimelerin önem derecelerini ayırt etmek için "yakınlık merkeziliği" (Closeness Centrality) ağ ölçütü kullanılmıştır. Merkezi konumda yer alan Hemşirelik bilgi ağında "hemşire", "geçiş" ve "bakıcı" kelimeleri en yüksek yakınlık merkeziliği değerine sahiptir. Onkoloji ve Psikoloji alanlarının etkin olduğu bilgi ağında ise "kanser", "onkoloji" ve "kayıp duygusu" kelimeleri en yüksek yakınlık merkeziliği değerlerine sahiptir. Pediatri ve gelişim psikoloji alanları ile tanımlanan kümede ise "ergenler", "kronik hastalıklar" ve "dönüşüm" kavramları yakınlık merkeziliği açısından ilk üç yazar anahtar kelimesine işaret etmektedir. Gerontoloji ve Geriatri alanlarını içeren diğer bilgi ağında ise "bunama", "korku" ve "kadınlık" kavramları ön plana çıkmıştır.

Geçiş kuramının yayılım alanlarına bakıldığında yaşlılık, gebelik, kanser ve bireylerin ölümü sonucunda yakınlarının karşı karşıya kaldığı kayıp duygusu gibi konularının ağırlıklı olarak ele alındığı görülmektedir. Özellikle onkoloji, geriatri, halk sağlığı ve psikoloji gibi alanlar kuramın sağladığı teorik çerçevenin işlevsel hale getirildiği araştırma alanları olarak değerlendirilmektedir. Geçiş kuramı, sınıflandırıldığı orta düzey kuramlar kategorisine uygun olarak hemşirelik disiplini içerisinde sınırlı konu alanları için bilgi üretmektedir. İlişki içinde olduğu diğer araştırma disiplinleri ile kurduğu bağ diğer disiplinlerin incelenen durum veya olgulara kendi disiplinleri içerisinde farklı boyutları ile ele alması nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

TARTIŞMA

Son yıllarda hemşirelik bilimi araştırmalarında farklılaşan ihtiyaçlara cevap vermek ve yeni bilgi üretmek için kuramsal çerçevelerin kullanılması bir zorunluluk haline gelmiştir (Çatal ve Dicle, 2014; Ekim ve ark. , 2012; İnan-Şengün ve ark. , 2013). Hemşirelik uygulama ve eğitim programlarının kavramsal çatısı, hemşirelik

içerisinde geliştirilen model ve kuramlar yoluyla şekillenmektedir. Üretilen bilgiyle hemşirelik eğitim, yönetim ve araştırmalarına yeni temellerin oluşturulması sağlanmaktadır.

Literatürde, hemşirelik kuram ve modellerini ele alan ulusal (Ekim ve ark., 2012; İnan-Şengün ve ark., 2013; Koç ve ark., 2017; Paşalak, Eroğlu ve Akyüz, 2018) ve uluslararası (Im ve Ju Chang, 2012; Luna ve ark., 2015; Raimondo ve ark., 2012; Roy, 2018; Spear, 2007) düzeyde yayınlar bulunmaktadır. Bunlar, hemşirelik disiplin içerisinde yer alan büyük ve orta derece kuramlar ile kavramsal modelleri araştırma yöntemi bakımından içerik analizi veya meta analiz yöntemleriyle alan uzmanlık bilgisi bağlamında incelemektedir. Çalışmamızda ise bulgular bilgi difüzyon modeline göre kuramsal bilginin yayılımı için ileriye doğru atıf ve geriye doğru atıf gibi somut kanıtlara desteklenen bir modele dayanmaktadır. Çalışma kapsamında kullanılan araştırma modeli veri setinin farklı araştırmacılar tarafından derlenmesi yoluyla tekrar edilmesine imkân sağlamaktadır. Bu model, bilimsel tutarlılık açısından araştırma tasarımlarının farklı araştırmacılar tarafından teyit edilmesine ve elde edilen bilginin yapısal geçerliğinin sağlanmasına da olanak sağlamaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın sonuçları ele alındığında bazı sınırlılıkların varlığından söz etmek mümkündür. Bu çalışma hemşirelik disiplini içerisinde kuramsal bilginin yayılımını sadece Meleis'in Geçiş kuramı özelinde incelemektedir. Bu durum elde edilen sonuçların diğer hemşirelik kuramlarına ait bilginin yayılım dinamiklerine genellenmesine imkân vermemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Geçiş kuramı, özel bir konu veya kavram hakkında sınırlı bir kapsama yönelik kuramlar olarak adlandırılan Orta Düzey (Middle Range Theory)

kuram sınıfı içerisinde yer almaktadır (Kralik, Vi-sentin ve Van-Loon, 2006; Meleis, 2011; Meleis ve ark., 2000). Elde edilen bulgular ışığında ge-çiş kuramının ağırlıklı olarak hemşirelik disiplini olmak üzere kuramın ele aldığı kavramları fark-lı boyutta inceleyen diğer araştırma alanları ile bilgi etkileşimi içinde olduğu görülmektedir.

Atıf ve sosyal ağ analizi sonucunda elde edilen diğer bulgular ise yeni bilginin üretim sürecinde disipline özgü kuramsal bilgilerin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Özellikle "geriye doğru atıf" ağı içinde yer alan tüm yayın mecralarının hemşirelik dergileri ol-ması, hemşirelik disiplini içinde kuramsal bilgi-nin kendi kaynaklarından beslendiğini ortaya koymaktadır. Yayılım alanlarının ise önemli ölçüde hemşirelik disiplini ile ilgili sağlık ve tıp alanındaki araştırma sahaları olması kuramsal bilgi yayılım kalıplarının araştırma disiplininden büyük ölçüde etkilendiğini göstermektedir.

Bu bulgulardan hareketle çalışmada kullanı-lan yöntemin hemşirelik eğitimi ve mesleki uy-gulama süreçlerinde kuramsal yapıların analizi ve bu kuramların kökenlerinin anlaşılması için

etkin bir biçimde kullanılabilceğini söylemek mümkündür. Ayrıca gelecekte karma araştır-ma yöntemleri ile disiplinler arası çalışma im-kânının artırılması için bilgi bilim disiplinine özgü araştırma tasarımlarından yararlanılması da önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Çalışmanın bilimsel bütünlüğü kazanma sü-re-cinde verdikleri tüm katkılardan dolayı Dr. Oğuzhan Şahin ve Dr. Muhittin Sağnak'a teşekkür ederim.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alma-dığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Acknowledgements: I would like to thank Dr. Oğuzhan Şa-hin ve Dr. Muhittin Sağnak for all contribution to this manuscript.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

References

- Alligood, M. R. (2013). Introduction to Nursing Theory: Its History, Significance, and Analysis. In M. R. Alligood (Ed.), *Nursing The-ory and Their Work* (8 ed.). St. Louis, Missouri: Elsevier Mosby.
- Antons, D., Joshi, A. M., & Salge, T. O. (2018). Content, Contribu-tion, and Knowledge Consumption: Uncovering Hidden Top-ic Structure and Rhetorical Signals in Scientific Texts. *Journal of Management*. <https://doi.org/10.1177/0149206318774619> [CrossRef]
- Barrett, E. A. M. (2002). What is nursing science? *Nursing Science Quarterly*, 15(1), 51-60. [CrossRef]
- Barrett, E. A. M. (2017). Again, what is nursing science? *Nursing Science Quarterly*, 30(2), 129-133. [CrossRef]
- Barutcu, C. D., & Mert, H. (2017). Sample of nursing care plan of an individual with congestive heart failure according to the Neuman Systems Model. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 88-92.
- Bastian, M., Heymann, S., & Jacomy, M. (2009). Gephi: an open source software for exploring and manipulating networks. *Icwsn*, 8(2009), 361-362.
- Borgatti, S. P., & Everett, M. G. (1997). Network analysis of 2-mode data. *Social Networks*, 19(3), 243-269. [CrossRef]
- Borgman, C. L., & Furner, J. (2002). Scholarly communication and bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36(1), 2-72. [CrossRef]
- Carper, B. A. (1999). Fundamental patterns of knowing in nursing. In C. E. Polifroni & M. Welch (Eds.), *Perspectives on Philoso-phy of Science in Nursing: an historical and contemporary anthology* (pp. 12-20). Philadelphia: Lippincott.
- Chick, N., & Meleis, A. I. (1986). Transitions: A nursing concern. In P. L. Chinn (Ed.), *Nursing research methodology: Issues and im-plementation* (pp. 237-257). Rockville, MD: Aspen Publications.
- Cronin, B., & Pearson, S. (1990). The export of ideas from infor-mation science. *Journal of Information Science*, 16(6), 381-391. [CrossRef]
- Çatal, E., & Dicle, A. (2014). Theory-research component: Examle of Roy Adaptation Model. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşire-lik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(1), 33-45.
- de Brito, L. S. A., de Sousa, N. D. L., Alencar, A. M. P. G., Rebouças, V. d. C. F., Pinheiro, P. P., & Júnior, J. G. (2017). Concepts, the-oretical models and nursing theories: integrative review. *International Archives of Medicine*, 10(166), 1-8. [CrossRef]
- De Groote, S. L., & Raszewski, R. (2012). Coverage of Google Schol-ar, Scopus, and Web of Science: A case study of the h-index in nursing. *Nursing Outlook*, 60(6), 391-400. [CrossRef]
- Ekim, A., Manav, G., & Ocakçı, A. F. (2012). Theory based nurs-ing research in Turkey: A systematic review. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(4), 157-161.

- Fawcett, J. (2004). *Analysis and evaluation of contemporary nursing knowledge: Nursing models and theories* (2 ed.). Philadelphia: FA Davis.
- Fawcett, J., & Desanto-Madeya, S. (2012). *Contemporary nursing knowledge: Analysis and evaluation of nursing models and theories* (3 ed.). Philadelphia: FA Davis.
- Gallardo-Gallardo, E., Arroyo Moliner, L., & Gallo, P. (2017). Mapping collaboration networks in talent management research. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 4(4), 332-358. [\[CrossRef\]](#)
- Harzing, A.-W. K., & Van der Wal, R. (2008). Google Scholar as a new source for citation analysis. *Ethics in Science and Environmental Politics*, 8(1), 61-73. [\[CrossRef\]](#)
- Hessey, R., & Willett, P. (2013). Quantifying the value of knowledge exports from librarianship and information science research. *Journal of Information Science*, 39(1), 141-150. [\[CrossRef\]](#)
- Im, E. O., & Ju Chang, S. (2012). Current trends in nursing theories. *Journal of Nursing Scholarship*, 44(2), 156-164. [\[CrossRef\]](#)
- İnan-Şengün, F., Üstün, B., & Bademli, K. (2013). Exploration of theory/model based nursing research In Turkey. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 16(2), 132-139.
- Jaffe, A. B., & De Rassenfosse, G. (2017). Patent citation data in social science research: Overview and best practices. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(6), 1360-1374. [\[CrossRef\]](#)
- Kääriäinen, M., Kanste, O., Elo, S., Pölkki, T., Miettunen, J., & Kyn-gäs, H. (2011). Testing and verifying nursing theory by confir-matory factor analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 67(5), 1163-1172. [\[CrossRef\]](#)
- Kadushin, C. (2012). *Understanding social networks: Theories, concepts, and findings*. New York: Oxford University Press.
- Karagözoğlu, Ş. (2005). Nursing as a scientific dicipline. *Cumhuri-yet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(1), 6-14.
- Kellehear, K. J. (2014). The theory–practice gap: Well and truly alive in mental health nursing. *Nursing & Health Sciences*, 16(2), 141-142. [\[CrossRef\]](#)
- Koç, Z., Keskin Kızıltepe, S., Çınarlı, T., & Şener, A. (2017). The use of theory in nursing practice, research, management and aducation. *Journal of Education and Research in Nursing* 14(1), 62-72. [\[CrossRef\]](#)
- Kralik, D., Visentin, K., & Van Loon, A. (2006). Transition: a lit-erature review. *Journal of Advanced Nursing*, 55(3), 320-329. [\[CrossRef\]](#)
- Landers, M. G. (2000). The theory–practice gap in nursing: the role of the nurse teacher. *Journal of Advanced Nursing*, 32(6), 1550-1556. [\[CrossRef\]](#)
- Leckie, G. J., Pettigrew, K. E., & Sylvain, C. (1996). Modeling the information seeking of professionals: A general model derived from research on engineers, health care professionals, and lawyers. *The Library Quarterly*, 66(2), 161-193. [\[CrossRef\]](#)
- Leydesdorff, L. (1998). Theories of citation? *Scientometrics*, 43(1), 5-25. [\[CrossRef\]](#)
- Luna, I. T., da Silva, K. L., de Oliveira, S. K. P., de Lima, F. E. T., de Araújo, T. L., & Damasceno, M. M. C. (2015). Analysis of refer-ences of the brazilian nursing doctoral thesis: bibliometric study. *Journal of Nursing UFPE On Line*, 9(5), 7753-7759.
- Maben, J., Latter, S., & Clark, J. M. (2006). The theory–practice gap: impact of professional–bureaucratic work conflict on newly-qualified nurses. *Journal of Advanced Nursing*, 55(4), 465-477. [\[CrossRef\]](#)
- McKenna, H. P. (1997). Theory and research: A linkage to benefit practice. *International Journal of Nursing Studies*, 34(6), 431-437. [\[CrossRef\]](#)
- Meleis, A. I. (2011). *Theoretical nursing: Development and prog-ress*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Meleis, A. I., Sawyer, L. M., Im, E.-O., Messias, D. K. H., & Schum-acher, K. (2000). Experiencing transitions: an emerging mid-dle-range theory. *Advances in Nursing Science*, 23(1), 12-28. [\[CrossRef\]](#)
- Meleis, A. I., Sawyer, L. M., Im, E.-O., Messias, D. K. H., & Schum-acher, K. (2010). Experiencing Transitions: An Emerging Middle-Range Theory. In A. I. Meleis (Ed.), *Transitions the-ory: Middle range and situation specific theories in nursing research and practice*. New York: Springer publishing com-pany.
- Moed, H. F. (2006). *Citation analysis in research evaluation*. Dor-drecht: Springer Science & Business Media.
- Newman, M. E. (2006). Modularity and community structure in networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 103(23), 8577-8582. [\[CrossRef\]](#)
- Northrup, D. T., Tschanz, C. L., Olynyk, V. G., Makaroff, K. L. S., Szabo, J., & Biasio, H. A. (2004). Nursing: whose discipline is it anyway? *Nursing Science Quarterly*, 17(1), 55-62. [\[CrossRef\]](#)
- Özsoy, S. A. (2007). The struggle to develop nursing research in Turkey. *International Nursing Review*, 54(3), 243-248. [\[CrossRef\]](#)
- Öztürk, C., & Karataş, H. (2008). Orem's Self-Care Deficit The-ory of Nursing and nursing care in posttraumatic epilepsy. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 11(2), 85-91.
- Parse, R. R. (1999). Nursing: The discipline and the profession. *Nursing science quarterly*, 12(4), 275-276. [\[CrossRef\]](#)
- Paşalak, Ş. İ., Eroğlu, K., & Akyüz, A. (2018). Theory/model usage in research in women's health nursing. *Journal of Ege Uni-versity Nursing Faculty*, 34(1), 91-108.
- Pehlivan, T., & Güner, P. (2016). The use of theories in psychiat-ric nursing-II. *Journal of Psychiatric Nursing*, 7(2), 100-104. [\[CrossRef\]](#)
- Pilerot, O. (2012). LIS research on information sharing activities–people, places, or information. *Journal of Documentation*, 68(4), 559-581. [\[CrossRef\]](#)
- Raimondo, M. L., Fegadoli, D., Méier, M. J., Wall, M. L., Labronici, L. M., & Raimondo-Ferraz, M. I. (2012). Brazilian scientific production based on Orem's Nursing Theory: integrative review. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 65(3), 529-534. [\[CrossRef\]](#)
- Risjord, M. (2011). *Nursing knowledge: Science, practice, and philosophy*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Rogers, M. E. (1992). Nursing science and the space age. *Nursing Science Quarterly*, 5(1), 27-34. [\[CrossRef\]](#)
- Roy, C. (2018). Key Issues in Nursing Theory: Developments, Challenges, and Future Directions. *Nursing Research*, 67(2), 81-92. [\[CrossRef\]](#)
- Schumacher, K. L., & Meleis, A. I. (1994). Transitions: a central concept in nursing. *Image: The Journal of Nursing Scholar-ship*, 26(2), 119-127. [\[CrossRef\]](#)
- Sitzman, K., & Eichelberger, L. W. (2010). *Understanding the work of nurse theorists: A creative beginning*. Jones & Bartlett Learning.
- Snyder, H., Cronin, B., & Davenport, E. (1995). What's the use of ci-tation? Citation analysis as a literature topic in selected disci-

- plines of the social sciences. *Journal of Information Science*, 21(2), 75-85. [\[CrossRef\]](#)
- Spear, H. J. (2007). Nursing theory and knowledge development: A descriptive review of doctoral dissertations, 2000–2004. *Advances in Nursing Science*, 30(1), E1-E14. [\[CrossRef\]](#)
- Terzi, B., & Kaya, N. (2017). Comfort Theory and analysis. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 20(1), 67-74.
- Theofanidis, D., & Fountouki, A. (2008). Nursing theory: A discussion on an ambiguous concept. *International Journal of Caring Sciences*, 1(1), 15-20.
- Üstün, B., & Gigliotti, E. (2009). Nursing research in Turkey. *Nursing science quarterly*, 22(3), 206-208. [\[CrossRef\]](#)
- White, H. D. (2004). Citation analysis and discourse analysis revisited. *Applied Linguistics*, 25(1), 89-116. [\[CrossRef\]](#)
- Yan, E., Ding, Y., Cronin, B., & Leydesdorff, L. (2013). A bird's-eye view of scientific trading: Dependency relations among fields of science. *Journal of Informetrics*, 7(2), 249-264. [\[CrossRef\]](#)
- Ying, T., & Xiao, H. (2012). Knowledge linkage: A social network analysis of tourism dissertation subjects. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 36(4), 450-477. [\[CrossRef\]](#)
- Zhang, Y. (1998). The impact of Internet-based electronic resources on formal scholarly communication in the area of library and information science: A citation analysis. *Journal of Information Science*, 24(4), 241-254. [\[CrossRef\]](#)
- Zuhur, Ş., & Özpancar, N. (2017). The use of nursing models in the management of chronic diseases in Turkey: A systematic review. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(2), 57-74.